

Міністерство освіти і науки України
Рівненський державний гуманітарний університет

ІННОВАТИКА У ВИХОВАННІ

Збірник наукових праць

Випуск 20

Засновано у 2015 році

Рівне – 2024

Інноватика у вихованні. Випуск 20. 2024.

УДК 37 : 005.591.61 -66
ББК 74.200

Інноватика у вихованні: зб. наук. пр. Вип.20. / М-во освіти і науки України, Рівнен. держ. гуманіт.ун-т; упоряд.: О. Б. Петренко; ред. кол.: О. Б. Петренко, К. М. Павелків, Т. С. Ціпан та ін. Рівне: РДГУ, 2024. 215 с.

До збірника увійшли наукові праці з теорії і методики освіти та виховання. У наукових розвідках представлено різновекторність сучасних підходів до змісту, форм і технологій освітнього процесу, починаючи від дошкілля і завершуючи вищою школою.

Редакційна колегія

Головний редактор: **Петренко Оксана Борисівна**, доктор педагогічних наук, професор, проректор з інноваційної діяльності та міжнародного співробітництва Рівненського державного гуманітарного університету;

Заступник головного редактора: **Павелків Катерина Миколаївна**, доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри іноземних мов Рівненського державного гуманітарного університету;

Відповідальний секретар: **Ціпан Тетяна Степанівна**, кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри теорії і методики виховання Рівненського державного гуманітарного університету.

Члени редакційної ради:

Сухомлинська О. В., доктор педагогічних наук, професор, дійсний член НАПН України, головний науковий співробітник відділу педагогічного джерелознавства та біографістики Державної науково-педагогічної бібліотеки України імені В. О. Сухомлинського;

Павелків Р. В., доктор психологічних наук, професор, в.о. ректора Рівненського державного гуманітарного університету;

Федяєва В. Л., доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри педагогіки, психології й освітнього менеджменту імені проф. Є. Петухова Херсонського державного університету.

Члени редколегії:

Androszczuk Irena (Андрощук І. М.), доктор габлітований, професор, професор кафедри Педагогіки праці та андрагогіки Академії педагогіки спеціальної імені Марії Гжегожевської у Варшаві (Республіка Польща);

Безкоровайна О. В., доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри теорії і практики іноземних мов та методики викладання Рівненського державного гуманітарного університету;

Вихруш А. В., доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри української мови Тернопільського національного медичного університету ім. І. Я. Горбачевського;

Дичківська І. М., доктор педагогічних наук, професор, завідувачка кафедри дошкільної педагогіки і психології та спеціальної освіти імені проф. Т. І. Поніманської Рівненського державного гуманітарного університету;

Грицай Н. Б., доктор педагогічних наук, професор, завідувачка кафедри природничих наук Рівненського державного гуманітарного університету;

Кобилянський О. В., доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри безпеки життєдіяльності та педагогіки безпеки Вінницького національного технічного університету;

Ковальчук О. С., доктор педагогічних наук, професор, провідний науковий співробітник Національного університету харчових технологій;

Кравченко О. О., доктор педагогічних наук, професор, декан факультету соціальної та психологічної освіти Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини;

Мельничук І. М., доктор педагогічних наук, професор, завідувачка кафедри педагогіки вищої школи та суспільних дисциплін Тернопільського державного медичного університету ім. І. Я. Горбачевського;

Інноватика у вихованні. Випуск 20, 2024.

Pelekh Yurii, доктор габілітований, професор, професор педагогічного факультету Жешувського університету (Республіка Польща);

Pobirchenko Natalia (Побірченко Н. С.), доктор габілітований, професор, професор надзвичайний на факультеті суспільних та гуманітарних наук Державного вищого навчального закладу імені Вітелона в Легніці (Республіка Польща);

Пустовіт Г. П., доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри теорії і методики виховання Рівненського державного гуманітарного університету;

Савчук Б. П., доктор історичних наук, професор, професор кафедри педагогіки та освітнього менеджменту ім. Б. Ступарика Прикарпатського національного університету ім. В. Стефаніка;

Sieradzka-Baziur Bożena (Ссрадзька-Базюр Б.), доктор габілітований, професор, проректор з наукової роботи і освітніх програм, Академія «Ігнатіанум» у м. Кракові (Республіка Польща);

Сойчук Р. Л., доктор педагогічних наук, професор, завідувачка кафедри педагогіки початкової, інклюзивної та вищої освіти Рівненського державного гуманітарного університету;

SirojC Zdzislaw (Сіроїц Здзіслав), доктор габілітований соціальних наук в галузі педагогіки, професор, професор кафедри педагогіки Інституту педагогіки і психології Вищої школи менеджменту у Варшаві (Республіка Польща);

Баліка Л. М., кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри теорії і методики виховання Рівненського державного гуманітарного університету;

Бричок С. Б., кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри педагогіки початкової, інклюзивної та вищої освіти Рівненського державного гуманітарного університету;

Skubisz Jolanta (Скубіш Йоланта), кандидат соціальних наук в галузі педагогіки, ад'юнкт відділу педагогіки і психології Академії гуманітарно-економічної в м. Лодзь, член групи соціальної педагогіки в Комітеті педагогічних наук Польської академії наук у Варшаві (Республіка Польща);

Останчук Н. О., кандидат педагогічних наук, доцент, професор кафедри інформаційно-комунікаційних технологій та методики викладання інформатики Рівненського державного гуманітарного університету;

Петренко С. В., кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри інформаційних технологій та моделювання Рівненського державного гуманітарного університету;

Шадюк О. І., кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри дошкільної педагогіки і психології та спеціальної освіти імені проф. Т. І. Поніманської Рівненського державного гуманітарного університету.

Свідцтво про державну реєстрацію друкованого засобу масової інформації КВ № 21161-10961Р.

Наказом Міністерства освіти і науки України № 409 від 17.03.2020 р. збірник наукових праць РДГУ «Інноватика у вихованні» включений до Переліку наукових фахових видань України у категорію «Б» у галузі педагогічних наук (спеціальності – 011, 014, 015).

Фаховий збірник наукових праць РДГУ «Інноватика у вихованні» індексується міжнародною наукометричною базою даних Index Copernicus International: <https://journals.indexcopernicus.com/search/details?id=48435>

Упорядники: проф. Петренко О. Б., доц. Ціпан Т. С., доц. Баліка Л. М., Бабяр А. А.

Науково-бібліографічне редагування: наукова бібліотека РДГУ.

Друкується за рішенням Вченої ради РДГУ (протокол № 11 від 31 жовтня 2024 р.)

Редакційна колегія не завжди поділяє точку зору авторів.

ЗМІСТ

Павелків К., Петренко О. Формування іншомовної підготовки здобувачів вищої освіти у структурі професійної підготовки в умовах університету: реалії сьогодення.....	5
Безкоровайна О. Полікультурне виховання дітей різних вікових груп: теоретичні засади.....	17
Романишина Н. Інтерпретаційна модель детективу (за програмою з літератури Нової української школи).....	25
Баліка Л., Філоненко Р. Педагогічна бібліотерапія у професійній підготовці майбутніх учителів початкових класів.....	36
Ваколюк А., Бричок С. Інтеграція ігрових та анімаційних технологій у систему дистанційного навчання молодших школярів.....	45
Джеджеря К. Підготовка майбутніх вихователів до професійного педагогічного спілкування: особливості реалізації у вищій школі.....	56
Мишкарьова С. Текстові задачі як засіб формування у здобувачів початкової освіти знань про безпечну поведінку на уроках математики.....	67
Нелін Є. Педагогічний потенціал селф-психології.....	79
Нечипорук Л. Особливості соціалізації підлітків в умовах воєнного стану в Україні.....	89
Павелків О., Бондарев О. Математична компетентність майбутнього вчителя математики: теоретичний аналіз.....	96
Ostapchuk M., Romaniuk S. Monitoring musical development of children of the third year of life, taking into account holistic thinking.....	106
Сембрат С., Троценко В., Хадико О. Організація освітньої технології формування у підлітків позитивної мотивації до занять фізичною культурою.....	120
Снітовська О. Університетська освіта в історіографії української педагогічної компаративістики: країнознавчий вектор.....	129
Стельмашук Ж., Сілкова Е. Критерії та рівні сформованості емоційно-етичної компетентності майбутнього вчителя початкової школи....	140
Ціпан Т. Педагогічний потенціал навчальної дисципліни «Превентивна освіта і виховання в початковій школі» у професійному становленні майбутніх бакалаврів початкової освіти.....	147
Чепурка О. Формування здоров'язбережувальної компетентності майбутніх бакалаврів фізичної терапії: європейський вимір.....	156
Юрчук О., Юрчук О. Соціальна реабілітація дітей старшого дошкільного віку із психофізичними порушеннями засобами фізичної культури.....	168
Янцур Л. Створення старшими дошкільниками художнього образу в образотворчій діяльності.....	180
Доробки молодих науковців	
Анненкова Н. Вплив конкурсів на розвиток кар'єри скрипаля.....	190
Лелюх С. Духовна освіта в Чеській та Німецькій спільнотах Волині у XIX – на початку XX століття.....	198

Стельмашук Жанна

кандидат педагогічних наук, доцент,
доцент кафедри теорії і методики виховання
Рівненського державного гуманітарного університету
м. Рівне, Україна
ORCID: 0000-0003-2368-4209,
e-mail: zhanna.stelmashuk@rshu.edu.ua

Сілкова Ельвіра

старший викладач кафедри математики з методикою викладання
Рівненського державного гуманітарного університету,
м. Рівне, Україна
ORCID: 0000-0002-2595-0606
e-mail: esilkova69@gmail.com

**КРИТЕРІЙ ТА РІВНІ СФОРМОВАНOSTІ
ЕМОЦІЙНО-ЕТИЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНЬОГО
ВЧИТЕЛЯ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ**

Анотація. У статті уточнено, що емоційно-етична компетентність вчителя початкових класів являє собою здатність особистості усвідомлювати власні відчуття, почуття, емоції та потреби, керуванні власними емоційними станами, а також конструктивно та безпечно взаємодіяти з учасниками освітнього процесу на засадах емпатії, з дотриманням морально-етичних норм і правил.

На основі аналізу сутності та змістових характеристик поняття «емоційно-етична компетентність особистості» було розроблено критерії та показники сформованості емоційно-етичної компетентності майбутніх учителів початкових класів (когнітивний, мотиваційно-ціннісний та діяльнісний). Когнітивний критерій характеризується наявністю і повнотою знань морально-етичних норм професійної діяльності, здатністю до ідентифікації власних емоційних станів та станів інших людей, причин виникнення емоційних станів та поведінки; уявлення про сучасні технології та засоби саморегуляції, подолання стресу, усвідомленого та емпатичного слухання, ненасильницької та безконфліктної комунікації. Мотиваційно-ціннісний критерій визначає ставлення майбутнього вчителя до морально-етичних норм як складової професійної діяльності, потребу розвитку емоційного інтелекту, гуманістичної установки на спілкування та взаємодію з учасниками освітнього процесу. Діяльнісний критерій передбачає здатність здобувача вищої освіти застосовувати емоційно-етичну компетенцію у спілкуванні та педагогічній взаємодії.

Обґрунтовано три рівні сформованості емоційно-етичної компетентності майбутніх учителів початкових класів: високий, середній та низький.

Ключові слова: емоційно-етична компетентність, критерії, показники, рівні, майбутні вчителі початкової школи.

Постановка проблеми. Успіх професійної діяльності майбутнього вчителя початкових класів обумовлений рівнем сформованості його загальних та фахових компетентностей, однією з яких є емоційно-етична компетентність, що дає змогу педагогу повноцінно реалізувати на практиці таку трудову функцію, як «Партнерська взаємодія з учасниками освітнього процесу» (Професійний стандарт «Вчитель закладу загальної середньої освіти», 2024, с. 18).

Отже, постає необхідність визначення критеріїв та рівнів сформованості означеної компетентності, що уможливить дослідження на практиці стану її сформованості у здобувачів вищої освіти.

Аналіз останніх досліджень з проблеми. Наукова розвідка дає підстави констатувати, що в дослідженнях українських психологів та педагогів (С. Гречаник, Н. Гречаник, О. Лядобрук, Є. Кочерга, Н. Овчар, В. Ворожбіт-Горбатюк, Ю. Скиба, Ж. Стельмашук, С. Пухно, Т. Щербак та ін.) зроблено акцент переважно на тлумаченні сутності поняття «емоційно-етична компетентність особистості». Однак наразі немає окремої праці, присвяченої визначенню критеріїв та рівнів сформованості емоційно-етичної компетентності майбутнього вчителя початкових класів.

Мета статті – на основі аналізу нормативних документів, психолого-педагогічної літератури з проблеми дослідження обґрунтувати критерії та рівні сформованості емоційно-етичної компетентності майбутніх учителів початкових класів.

Виклад основного матеріалу дослідження. Науковий пошук уможливив висновок, що поняття «емоційно-етична компетентність вчителя» у психолого-педагогічній літературі постає як інтеграція змістових характеристик емоційної та етичної компетентностей.

Емоційна компетентність пов'язана й базується на розвитку емоційного інтелекту особистості тає динамічною комбінацією поглядів, цінностей, знань про емоції, вміння вираження, розуміння, керування власними емоціями та емоційним станом учнів, особистих якостей, що формує здатність успішно організовувати освітній процес на емоційній основі, засадах емпатії, поваги, співпраці. Етична компетентність є показником сформованості моральних цінностей і принципів особистості, проявляється в здатності майбутнього вчителя ухвалювати адекватні моральні рішення тарагувати в різних психолого-педагогічних ситуаціях без порушення норм педагогічної етики.

В оновленому професійному стандарті «Вчитель закладу загальної середньої освіти» (2024) зазначено, що емоційно-етична компетентність являє собою три ключові здатності, які інтегруються між собою: 1) здатність усвідомлювати особисті відчуття почуття, емоції, потреби та емоційні стани

Інноватика у вихованні. Випуск 20. 2024.

інших учасників освітнього процесу, керувати власними емоційними станами; 2) здатність конструктивно й безпечно взаємодіяти з учасниками освітнього процесу; 3) здатність усвідомлювати й поцінювати взаємозалежність людей і систем у глобальному світі (2024, с.18-19).

Слід наголосити, що Державна служба якості освіти України пропонує два критерії з показниками для оцінювання рівня сформованості емоційно-етичної компетентності вчителя: розвиток емоційного інтелекту учнів (вчить розуміти учнів власні почуття та емоції; педагогічно доцільно реагує на дитячі емоції; створює ситуацію успіху; володіє навичками емпатії) та емоційно-етична сфера особистості вчителя (педагогічна спрямованість емоцій; імідж вчителя відповідає педагогічній професії) (Методика експертного оцінювання професійних компетентностей учасників сертифікації шляхом вивчення їх практичного досвіду роботи, 2019, с. 3).

Отже, емоційно-етична компетентність є комплексом знань, умінь, навичок в емоційній сфері, що забезпечує ефективну самореалізацію соціумі, здатність до само ідентифікації та вияву власних емоцій і розпізнання емоцій інших, до саморегуляції емоцій і регуляції емоцій інших, до застосування емоцій на засадах емпатії, морально-етичних норм і правил (Ж. Стельмашук, 2024).

У нашому дослідженні емоційно-етичну компетентність майбутнього вчителя початкових класів будемо трактувати як сукупність знань в емоційно-етичній сфері, умінь вираження, усвідомлення і керування своїми емоціями та емоціями здобувачів освіти, подолання стресових і конфліктних ситуацій, що сприяє ефективній організації діалогічної взаємодії з батьками та учнями на засадах емпатії, морально-етичних норм і правил.

На основі матеріалу, пропонованого в «Професійному стандарті вчителя нового покоління» (2021), «Методиці експертного оцінювання професійних компетентностей учасників сертифікації шляхом вивчення їх практичного досвіду роботи» (2019, с.3), виділено компоненти емоційно-етичної компетентності майбутнього вчителя початкових класів, як-то: 1) когнітивний; 2) мотиваційно-ціннісний; 3) діяльнісний.

Когнітивний критерій характеризується наявністю і повнотою отриманих знань. Його показниками є: знання морально-етичних норм професійної поведінки та вимог до особистісних якостей майбутнього вчителя початкових класів; емоційна обізнаність, ідентифікація власних емоційних станів та емоційних станів інших людей, рефлексія своїх вчинків і причин виникнення емоційних станів та поведінки інших з точки зору норм педагогічної етики; уявлення про сучасні технології та засоби саморегуляції, подолання стресу, усвідомленого та емпатичного слухання, ненасильницької та безконфліктної комунікації; знання відмінностей між людьми, стратегій попередження, подолання і трансформації конфліктів.

Мотиваційно-ціннісний критерій визначає ставлення до морально-етичних норм як складової професійної діяльності, потребу розвитку емоційного інтелекту, гуманістичної установки на спілкування та взаємодію з учасниками

Інноватика у вихованні. Випуск 20. 2024.

освітнього процесу. Його показниками є: сформованість ціннісних орієнтацій майбутнього вчителя початкових класів, усвідомлення ним ролі емоцій та дотримання принципів педагогічного такту й етики; гуманістична установка на спілкування та взаємодію з учасниками освітнього процесу на засадах емпатії.

Діяльнісний критерій передбачає здатність здобувача вищої освіти застосовувати емоційно-етичні компетенції у спілкуванні та педагогічній взаємодії. Показники: розвинута емпатія; вміння конструктивно реагувати на вияви емоцій, скеровувати та підтримувати увагу в процесі педагогічної діяльності з використанням етичних знань; володіти способами самозбереження психічного здоров'я, управління власними емоціями; конструктивно реагувати на стрес, конфліктні ситуації, сприяти порозумінню; застосовувати в освітньому процесі практики усвідомленого емоційного реагування (обирати та реалізувати доцільну емоційну реакцію, залежно від комунікативної ситуації); здатність організовувати діалог і полілог з учнями, іншими учасниками освітнього процесу та представниками громади, поважаючи права людини й суспільні цінності; застосовувати методику усвідомленого й емпатичного слухання та ненасильницької комунікації, етичної взаємодії з усіма учасниками освітнього процесу (Професійний стандарт вчителя нового покоління, 2021).

З огляду на обґрунтовані критерії та показники емоційно-етичної компетентності майбутнього вчителя початкових класів ми виділили три рівні її сформованості: *високий, середній та низький*.

Високий рівень сформованості емоційно-етичної компетентності майбутнього вчителя початкових класів характеризується наявністю повних професійно-етичних знань та умінь, що забезпечують вибір ним свідомої етичної та емоційно доцільної, конструктивної поведінки; здатність усвідомлювати особисті відчуття, почуття та емоції, потреби та емоційні стани інших учасників освітнього процесу; повнотою уявлень про сучасні технології та засоби саморегуляції, подолання стресу, ненасильницької та безконфліктної комунікації. Особистості притаманне усвідомлення цінності розвиненого емоційного інтелекту, гуманістичної установки на спілкування та взаємодію з учасниками освітнього процесу. Здобувач освітні владі високим рівнем емоційного інтелекту та здатний розвивати його в учнів; готовий до конструктивної та безпечної взаємодії з учасниками освітнього процесу з дотриманням норм педагогічної етики.

Майбутні вчителі початкових класів, які володіють середнім рівнем сформованості емоційно-етичної компетентності, мають фрагментарні професійно-етичні знання та вміння, що не завжди забезпечують вибір ними свідомої етичної та емоційно доцільної, конструктивної поведінки; допускаються помилок та не завжди здатні правильно усвідомлювати особисті відчуття, почуття та емоції, потреби та емоційні стани інших учасників освітнього процесу; мають неповні уявлення про сучасні технології та засоби саморегуляції, подолання стресу, усвідомленого та емпатичного

слухання, ненасильницької та безконфліктної комунікації. Не повною мірою розуміють роль розвиненого емоційного інтелекту, гуманістичної установки на спілкування та взаємодію з учасниками освітнього процесу. Здобувачі освіти володіють достатнім рівнем емоційного інтелекту та здатні забезпечити його розвиток в учнів; не завжди спроможні конструктивно й безпечно взаємодіяти з учасниками освітнього процесу відповідно до норм педагогічної етики.

Низький рівень сформованості емоційно-етичної компетентності майбутніх учителів початкових класів характеризується тим, що вони не до кінця усвідомлює значущість емоцій та дотримання норм педагогічної етики у професійній діяльності; мають труднощі в ідентифікації особистих відчуттів, почуттів та емоцій, потреб та емоційних станів інших, аналізі їх вчинків; мають поверхневі уявлення про сучасні технології та засоби саморегуляції, подолання стресу, усвідомленого та емпатичного слухання, ненасильницької та безконфліктної комунікації. Не надають належного значення розвитку емоційного інтелекту, гуманістичної установки на спілкування та взаємодію з учасниками освітнього процесу. Virізніаються низьким рівнем емоційного інтелекту та не здатні забезпечити його повноцінний розвиток в учнів; не вміють конструктивно й безпечно взаємодіяти з учасниками освітнього процесу відповідно до норм педагогічної етики.

Висновки і перспективи подальших розвідок. Отже, аналіз сутності та змістових характеристик емоційної, етичної та емоційно-етичної компетентностей дав змогу виділити критерії та рівні сформованості емоційно-етичної компетентності майбутніх учителів початкових класів. Перспективи подальших наукових пошуків вбачаємо у доборі методик для дослідження рівнів її сформованості.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

Міністерство освіти і науки України (2024). *Про затвердження професійного стандарту «Вчитель закладу загальної середньої освіти»*: Наказ Міністерства освіти і науки України від 29 серпня 2024 р. за № 1225. URL: https://register.nqa.gov.ua/uploads/0/646-ilovepdf_merged.pdf. (дата звернення: 01.10. 2024).

Стельмашук, Ж. (2024). Емоційно-етична компетентність вчителя початкової школи як психолого-педагогічна проблема. *Інноватика у вихованні*: зб. наук. пр. Вип. 19. Том.2. / М-во освіти і науки України, Рівнен. держ. гуманіт. ун-т; упоряд.: О.Б.Петренко; ред. кол.: О.Б.Петренко, Н.Б.Грицай, Т.С.Ціпан та ін. Рівне: РДГУ. СС.163–170.

Професійний стандарт вчителя нового покоління. Міжнародний Фонд «Відродження». URL: https://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/40007/1/Linnik_O_PSVPSH.pdf (дата звернення: 01.10. 2024).

Державна служба якості освіти України (2019). *Методика експертного оцінювання професійних компетентностей учасників сертифікації шляхом*

вивчення їх практичного досвіду роботи: Наказ Державної служби якості освіти України від 01.03.2019 № 01-11/9 (в редакції наказу Державної служби якості освіти України від 21.02..2023 № 01-10/32). URL: <https://sqe.gov.ua/wp-content/uploads/2023/03/2023.02.21-Metodika-2023-dodatki.pdf> (дата звернення: 01.10. 2024).

REFERENCES

Ministerstvo osvity i nauky Ukrainy (2024). *Pro zatverdzhennia profesiinoho standartu «Vchytel zakladu zahalnoi serednoi osvity»* [About the Approval of the Professional Standard «Teacher of a General Secondary Education Institution»]: Nakaz Ministerstva osvity i nauky Ukrainy vid 29 serpnia 2024 r. za No 1225. URL: https://register.nqa.gov.ua/uploads/0/646-ilovepdf_merged.pdf. (data zvernennia: 01.10. 2024) [in Ukrainian]

Stelmashuk, Zh. (2024). Emotsiino-etychna kompetentnist vchytelia pochatkovi shkoly yak psykhologo-pedahohichna problema [Emotional and Ethical Competence of the Primary School Teacher as a Psychological and Pedagogical Problem]. *Innovatyka u vykhovanni: zb. nauk. pr. Vyp. 19. Tom.2. / M-vo osvity i nauky Ukrainy, Rivnen.derzh.humanit.un-t; uporiad.: O.B.Petrenko; red.kol.: O.B.Petrenko, N.B.Hrytsai, T.S.Tsipan ta in. Rivne: RDHU. SS.163-170.* [in Ukrainian]

Profesiinyi standart vchytelia novoho pokolinnia. Mizhnarodnyi Fond «Vidrodzhennia». [The Professional Standard of a New Generation Teacher]. URL: https://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/40007/1/Linnik_O_PSVPSH.pdf (data zvernennia: 01.10. 2024) [in Ukrainian]

Derzhavna sluzhba yakosti osvity Ukrainy (2019). *Metodyka ekspertnoho otsiniuvannia profesiinykh kompetentnostei uchasykiv sertyfikatsii shliakhom vyvchennia yikh praktychnoho dosvidu roboty* [Methodology of Expert Evaluation of Professional Competences of Certification Participants by Studying Their Practical Work Experience]: Nakaz Derzhavnoi sluzhby yakosti osvity Ukrainy vid 01.03.2019 No 01-11/9 (v redaktsii nakazu Derzhavnoi sluzhby yakosti osvity Ukrainy vid 21.02.2023 No 01-10/32). URL: <https://sqe.gov.ua/wp-content/uploads/2023/03/2023.02.21-Metodika-2023-dodatki.pdf> (data zvernennia: 01.10. 2024) [in Ukrainian]

CRITERIA AND LEVELS OF FORMATION EMOTIONAL AND ETHICAL COMPETENCE OF THE FUTURE PRIMARY SCHOOL TEACHER

Zhanna Stelmashuk

Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor,

Associate Professor at the Theory
and Methodology of Education Department,
Rivne State University for the Humanities,
Rivne, Ukraine

ORCID: 0000-0003-2368-4209,

e-mail: zhanna.stelmashuk@rshu.edu.ua

Elvira Silkova

University Teacher at the Mathematics with Teaching Methods Department,
Rivne State University for the Humanities,

Rivne, Ukraine

ORCID: 0000-0002-2595-0606

e-mail: esilkova69@gmail.com

Abstract. The paper specifies that the emotional and ethical competence of a primary school teacher is the ability of an individual to be aware of his own sensations, feelings, emotions and needs, to manage his own emotional states, as well as to interact constructively and safely with the participants of the educational process on the basis of empathy, in compliance with moral and ethical norms and rules.

Based on the analysis of the essence and content characteristics of the concept of «emotional-ethical competence of the individual», criteria and indicators of the formation of emotional-ethical competence of future primary school teachers (cognitive, motivational-value and activity) were developed. The cognitive criterion is characterized by the presence and completeness of knowledge of moral and ethical norms of professional activity, the ability to identify one's own emotional states and the states of other people, the causes of emotional states and behavior; understanding of modern technologies and means of self-regulation, overcoming stress, aware and empathetic listening, non-violent and conflict-free communication. The motivational-value criterion determines the future teacher's attitude to moral and ethical norms as a component of professional activity, the need to develop emotional intelligence, a humanistic approach to communication and interaction with participants in the educational process. The activity criterion assumes the ability of the student of higher education to apply emotional and ethical competence in communication and pedagogical interaction.

Three levels of formation of emotional and ethical competence of future primary school teachers are substantiated: high, medium and low.

Keywords: emotional and ethical competence, criteria, indicators, levels, future primary school teachers.

Стаття надійшла до редакції 10.09.2024 р.